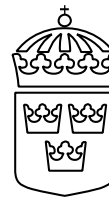

Regeringens proposition

2025/26:117

Ett slopat krav på anmälan före ansökan om föräldrapenning

Prop.
2025/26:117

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 5 februari 2026

Ulf Kristersson

Anna Tenje
(Socialdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås en ändring i socialförsäkringsbalken som innebär att kravet på anmälan före ansökan om föräldrapenning tas bort. Att avskaffa kravet på anmälan underlättar och förenklar för föräldrar som ska planera sin föräldraledighet och ansöka om föräldrapenning. Borttagandet kan även bidra till en mer effektiv administration.

I propositionen föreslås vidare en övergångsbestämmelse till en ändring i socialförsäkringsbalken som gjordes i samband med att lagen (1994:451) om intensivövervakning med elektronisk kontroll upphävdes den 1 januari 2026. Bestämmelsen gäller vilka som omfattas av statligt personskadeskydd.

I propositionen föreslås även en rättelse i 13 kap. 25 § socialförsäkringsbalken om förmånstiden för tillfällig föräldrapenning i vissa situationer.

Lagändringen om avskaffat krav på anmälan föreslås träda i kraft den 1 juli 2026. Övriga lagändringar föreslås träda i kraft den 31 maj 2026 men tillämpas för tid fr.o.m. den 1 januari 2026.

1	Förslag till riksdagsbeslut	3
2	Lagtext	4
2.1	Förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken.....	4
2.2	Förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken.....	5
3	Ärendet och dess beredning	6
4	Ett slopat krav på anmälan före ansökan om föräldrapenning	6
5	En ändring för att bevara försäkringsskyddet för vissa personer.....	10
6	Rättelse i socialförsäkringsbalken.....	11
7	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser.....	12
7.1	Borttagandet av kravet på anmälan före ansökan om föräldrapenning	12
7.2	Ändringen för att bevara försäkringsskyddet för vissa personer och rättelsen i socialförsäkringsbalken	13
8	Konsekvenser.....	13
8.1	Ekonomiska konsekvenser för staten	13
8.2	Konsekvenser för enskilda	14
8.3	Konsekvenser för arbetsgivare och företag	14
8.4	Övriga konsekvenser	15
Bilaga 1	Sammanfattning av promemorian Åtgärder för att förhindra felaktiga utbetalningar inom socialförsäkringen och förenklad administration inom föräldrapenningen i relevanta delar.....	16
Bilaga 2	Promemorians lagförslag i relevanta delar	17
Bilaga 3	Förteckning över remissinstanserna	18
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 5 februari 2026	19

1 Förslag till riksdagsbeslut

Prop. 2025/26:117

Regeringens förslag:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken.
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken.

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken

Häri genom föreskrivs i fråga om socialförsäkringsbalken¹
dels att 11 kap. 12 § ska upphöra att gälla,
dels att rubriken närmast före 11 kap. 12 § ska utgå,
dels att 11 kap. 1 § ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

11 kap.

1 §

I detta kapitel finns inledande bestämmelser i 2–3 §§.

Vidare finns bestämmelser om

- föräldrabegreppet i 4–6 §§,
- adoptionsbegreppet i 7 §,
- rätten till föräldrapenningsförmåner i 8–13 §§, – rätten till föräldrapenningsförmåner i 8–11 och 13 §§,
- samordning med andra förmåner i 14–16 §§, och
- utbetalning till annan än förälder i 17 §.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2026.

2.2 Förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken

Härigenom föreskrivs i fråga om socialförsäkringsbalken
dels att 13 kap. 25 § ska ha följande lydelse,
dels att ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till lagen
 (2025:1055) om ändring i den balken ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

13 kap.

25 §¹

Tillfällig föräldrapenning enligt 22 § lämnas under högst 60 dagar för varje barn och år.

Om föräldern behöver avstå från förvärvsarbete av skäl som anges i 16 § 1, 3 eller 4, eller 20 *eller* 24 a § lämnas tillfällig föräldrapenning under ytterligare högst 60 dagar för varje barn och år.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2026.

Tillfällig föräldrapenning enligt 22 *och* 24 a §§ lämnas under högst 60 dagar för varje barn och år.

Om föräldern behöver avstå från förvärvsarbete av skäl som anges i 16 § 1, 3 eller 4 eller 20 § lämnas tillfällig föräldrapenning under ytterligare högst 60 dagar för varje barn och år.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2026.

2. *Äldre bestämmelser gäller fortfarande för den som utför oavlönat arbete enligt en föreskrift som har meddelats med stöd av 8 § första stycket 2 den upphävda lagen (1994:451) om intensivövervakning med elektronisk kontroll.*

1. Denna lag träder i kraft den 31 maj 2026.

2. De nya bestämmelserna ska dock tillämpas för tid från och med den 1 januari 2026.

¹ Senaste lydelse 2025:1477.

3 Ärendet och dess beredning

Regeringen gav i regleringsbrevet för 2024 Försäkringskassan i uppdrag att redovisa förslag om mindre regeländringar, bl.a. för att göra det enklare för enskilda att ansöka om socialförsäkringsförmåner. Försäkringskassan lämnade bl.a. förslag om att kravet på anmälan inför ansökan om föräldrapenning ska tas bort (S2025/00145).

Socialdepartementet har tagit fram promemorian Åtgärder för att förhindra felaktiga utbetalningar inom socialförsäkringen och förenklad administration inom föräldrapenningen (S2025/01246).

En sammanfattning av promemorian i relevanta delar finns i *bilaga 1*. Promemorians lagförslag i relevanta delar finns i *bilaga 2*. Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 3*. Remissyttrandena finns tillgängliga på regeringens webbplats (regeringen.se) och i Socialdepartementet (S2025/01246). I propositionen behandlas promemorians lagförslag om att avskaffa kravet på anmälan för föräldrapenning.

I propositionen föreslås vidare en övergångsbestämmelse till en ändring i socialförsäkringsbalken som gjordes i samband med att lagen (2025:1053) om verkställighet av fängelsestraff med elektronisk övervakning infördes och lagen (1994:451) om intensivövervakning med elektronisk kontroll upphörde att gälla. Ett utkast till lagförslag har beretts under hand med Försäkringskassan. Svaret finns tillgängligt i Socialdepartementet (S2026/00038).

I propositionen föreslås också en rättelse i 13 kap. 25 § socialförsäkringsbalken. Förslaget har beretts under hand med Försäkringskassan.

4 Ett slopat krav på anmälan före ansökan om föräldrapenning

Regeringens förslag

Kravet på anmälan för att föräldrapenning ska få lämnas ska tas bort.

Promemorians förslag

Promemorians förslag stämmer överens med regeringens.

Remissinstanserna

Flera av remissinstanserna lämnar förslaget okommenterat eller anger att de inte har några synpunkter på förslaget. Samtliga instanser som har yttrat sig särskilt över förslaget tillstyrker eller är positiva till det, däribland Försäkringskassan, Allmänna ombudet för socialförsäkringen, Inspektionen för socialförsäkringen, Landsorganisationen (LO), Sveriges akademikers centralorganisation (Saco), Utbetalningsmyndigheten och Sveriges Kommuner och Regioner (SKR). Mittuniversitetet och Tjänste-

männens centralorganisation (TCO), som också tillstyrker förslaget, anger att de delar regeringens bedömning att förslaget underlättar både för föräldrarna och för Försäkringskassan. *Svenskt Näringsliv* tillstyrker förslaget under förutsättning att ansökningstiden för föräldrapenning förkortas till 30 dagar. *Svenskt Näringsliv* motiverar inställningen med att en alltför lång ansökningstid försvårar kontrollmöjligheterna för både Försäkringskassan och arbetsgivare samt ökar risken för felaktiga utbetalningar.

Skälen för regeringens förslag

Ett slopat krav på anmälan före ansökan om föräldrapenning förenklar för föräldrarna och effektiviserar administrationen

Regeringen vill underlätta för föräldrar att göra rätt och samtidigt göra det enkelt att ansöka om föräldrapenning. Det är även av stor vikt att administrationen av socialförsäkringen sker effektivt och att onödiga moment i handläggningen av ärenden tas bort så att fokus kan ligga på bedömningen av rätten till ersättning och på god service till barnfamiljerna.

Försäkringskassan har i svar på regeringsuppdrag lämnat förslag om att anmälningsskyldigheten för föräldrapenning ska tas bort (Förslag till mindre regeländringar som kan minska felaktiga utbetalningar, göra det enklare för enskilda att göra rätt och effektivisera handläggningen inom socialförsäkringen, S2025/00145).

Föräldrapenning får i dag inte lämnas för tid innan föräldern har gjort en anmälan till Försäkringskassan. Det gäller dock inte om det har funnits hinder för en sådan anmälan eller det finns särskilda skäl för att föräldrapenning ändå bör lämnas (11 kap. 12 § socialförsäkringsbalken, förkortad SFB). Syftet med anmälningsskyldigheten har framför allt varit att Försäkringskassan ska kunna kontrollera att villkoren för föräldrapenning är uppfyllda samt att myndigheten ska kunna samordna olika förmåner och begära in handlingar och förbereda för kommande utbetalningar av ersättning (prop. 1984/85:78 s. 75 och 76). Den som vill begära föräldrapenning ska efter anmälan skriftligen ansöka om förmånen (110 kap. 4 § SFB).

Försäkringskassan motiverar förslaget om att ta bort anmälningsskyldigheten med att anmälan om föräldrapenning inte längre fyller någon funktion för myndigheten. Det är först när ansökan om föräldrapenning kommer in som Försäkringskassan kan genomföra kontrollåtgärder och bedöma om ytterligare underlag krävs för att kunna besluta om rätten till ersättning. Försäkringskassan framför även att eftersom ersättning sedan den 1 januari 2014 inte lämnas för längre tid tillbaka än 90 dagar före den dag ansökan om föräldrapenning kom in till Försäkringskassan (12 kap. 12 a § SFB) har behovet av anmälan minskat ytterligare, eftersom de kontroller som görs vid ansökan som regel inte avser förhållanden som ligger längre tillbaka i tiden än 90 dagar.

I samband med ansökan om föräldrapenning genomför Försäkringskassan ett antal maskinella kontroller. Försäkringskassan gör i vissa fall även en utredning av exempelvis föräldrarnas sjukpenninggrundande inkomst. Före beslut om ersättning kan det även genomföras andra fördjupade kontroller, exempelvis av om föräldern varit frånvarande från

Prop. 2025/26:117 arbetet den aktuella tiden. Försäkringskassans kontroller kan vara både slumpmässiga och riskbaserade.

Regeringen bedömer att ett avskaffande av kravet på anmälan före ansökan om föräldrapenning inte påverkar möjligheterna till kontroll. Det är uppgifter som lämnats i ansökan som kontrolleras, medan anmälan i sig inte innehåller uppgifter som föranleder kontroll. Det finns fortsatt stora möjligheter att kontrollera ärenden med föräldrapenning. Försäkringskassan har dessutom fått flera utökade möjligheter att göra kontroller, som tillsammans ger goda förutsättningar till ett systematiskt och träffsäkert kontrollarbete (se bl.a. prop. 2024/25:36, prop. 2023/24:85 och prop. 2023/24:29).

Försäkringskassan framför även att föräldrar upplever kravet på att först anmäla och sedan ansöka om föräldrapenning som krångligt och att myndigheten får många frågor och klagomål när det gäller kravet på anmälan. Enligt Försäkringskassan upplever föräldrar kravet som ett onödigt moment som bidrar till en mer komplicerad förmån och att kravet på anmälan till Försäkringskassan även förväxlas med krav på anmälan om föräldraledighet enligt 13 § föräldraledighetslagen (1995:584), som ska göras till arbetsgivaren. Trots att anmälan inte fyller någon faktisk funktion vare sig för ärendehandläggningen eller för kontrollverksamheten måste föräldrar göra en anmälan före ansökan om föräldrapenning. För föräldrar kan det bli fråga om ett större antal anmälningar under lång tid, eftersom föräldrapenning kan lämnas till dess barnet har fyllt tolv år eller till den senare tidpunkt då barnet har avslutat det femte skolåret i grundskolan. I vissa fall måste även avsaknad av anmälan, eller en för sent inlämnad anmälan, utredas av Försäkringskassan, vilket medför merarbete. Försäkringskassan uppskattar att kostnaderna för administrationen kan komma att minska med 900 000 kronor per år om förslaget genomförs.

Regeringen anser mot den bakgrunden att kravet på anmälan före ansökan om föräldrapenning bör tas bort. Att avskaffa kravet på anmälan underlättar och förenklar för föräldrar som ska planera sin föräldraledighet och ansöka om föräldrapenning samt kan bidra till en mer effektiv och ändamålsenlig administration. Bedömningen att det skulle underlätta för både föräldrar och Försäkringskassan om det framöver räcker att enbart ansöka om föräldrapenning delas uttryckligen av *Mittuniversitetet* och *TCO*.

Regeringen bedömer att ett slopat krav på anmälan före ansökan om föräldrapenning inte påverkar Försäkringskassans möjligheter att informera föräldrarna om regelverket eller föräldrarnas möjligheter att planera sin föräldraledighet. Inför barnets födelse har de flesta blivande föräldrar behov av att få information om regelverket för föräldrapenning, exempelvis om ersättningsens storlek, hur föräldrapenningen kan fördelas mellan föräldrarna och hur den kan tas ut över tid. Försäkringskassan tillhandahåller ett antal olika verktyg på sin webbplats som föräldrarna kan använda sig av för att underlätta en sådan planering. En första signal till Försäkringskassan om att föräldrar kan komma att ansöka om föräldrapenning för ett barn är det intyg om graviditet som skickas in till Försäkringskassan. Det sker ofta runt den 20:e graviditetsveckan. Borttagandet av anmälnings-skyldigheten påverkar inte behovet av graviditetsintyget. Intyget behövs exempelvis när föräldrarna önskar använda föräldrapenning före barnets födelse. I majoriteten av fallen skickas intyget in elektroniskt från den

Förslaget innebär ökad enhetlighet inom föräldraförsäkringen, men skillnader kvarstår

Ett avskaffande av kravet på anmälan före ansökan om föräldrapenning innebär att regelverken för tillfällig föräldrapenning och föräldrapenning blir mer lika. Kravet på anmälan för tillfällig föräldrapenning slopades den 1 januari 2019 (prop. 2017/18:270, bet. 2018/19:SfU7, rskr. 2018/19:5). Ökad enhetlighet inom föräldraförsäkringen kan underlätta för föräldrarna, eftersom de ofta använder båda förmånerna.

Regeringen har i budgetpropositionen för 2026 föreslagit att tillfällig föräldrapenning inte ska kunna lämnas för längre tid tillbaka än 30 dagar före den dag som ansökan kom in till Försäkringskassan. Regeländringen träder i kraft den 1 april 2026 (prop. 2025/26:1, bet. 2025/26:SfU3, rskr. 2025/26:108). *Svenskt Näringsliv* tillstyrker förslaget om att ta bort anmälningsskyldigheten för föräldrapenning, men enbart om ansökningstiden för den förmånen begränsas till 30 dagar så att samma ansökningstid gäller för föräldrapenning som för tillfällig föräldrapenning. *Svenskt Näringsliv* anser att nuvarande ansökningstid på 90 dagar begränsar möjligheterna för arbetsgivare att kontrollera om föräldrapenning har betalats ut och försvårar kontrollmöjligheterna för Försäkringskassan.

Försäkringskassan har inte framfört att den nuvarande ansökningstiden för föräldrapenning på något avgörande sätt påverkar kontrollmöjligheterna. Det kan även konstateras att Försäkringskassans möjligheter till kontroll har förstärkts, exempelvis genom tillgång till de uppgifter om frånvaro från arbetet på grund av vård av barn som lämnas i samband med arbetsgivardeklarationerna (5 § lagen [2024:1300] om uppgiftsskyldighet i fråga om frånvaro på grund av vård av barn). Regeringen bedömer att arbetsgivarens behov av att kontrollera om föräldrapenning betalats ut för en viss period är begränsat. Kontroll kan dock behöva göras exempelvis för att beräkna föräldralön eller föräldrapenningstillägg eller för att verifiera att det finns en rätt till föräldraledighet i vissa situationer. Behovet bedöms inte på något avgörande sätt vara avhängigt av när i tiden ansökan av föräldrapenning görs. Arbetstagaren behöver därutöver även fortsatt anmäla sin föräldraledighet till arbetsgivaren, i normalfallet minst två månader före ledighetens början (13 § föräldraledighetslagen). I samband med sin anmälan ska arbetstagaren även ange hur lång tid ledigheten är planerad att pågå.

Tillfällig föräldrapenning och föräldrapenning har stora skillnader när det gäller såväl planeringsmöjligheter och planeringsbehov som ersättningsperiodernas längd. Föräldrar ansöker vanligtvis om tillfällig föräldrapenning för kortare perioder av vård av sjukt barn, medan föräldrapenning oftare avser längre perioder. Konsekvenserna av att en förälder missar att ansöka om föräldrapenning blir därför ofta betydligt större, samtidigt som nyblivna föräldrar kan finna sig i en omvälvande period i livet. Det kan därför enligt regeringens bedömning finnas ett större behov av flexibilitet i form av retroaktivitet vid ansökan om föräldrapenning än vid ansökan om tillfällig föräldrapenning. Regeringen anser

5 En ändring för att bevara försäkringsskyddet för vissa personer

Regeringens förslag

Den som utför oavlönat arbete ska vara försäkrad för statligt personskadeskydd, även om arbetet utförs enligt en föreskrift som har meddelats med stöd av den nu upphävda lagen om intensivövervakning med elektronisk kontroll.

Utkast till lagförslag

Ett utkast till lagförslag har beretts under hand med Försäkringskassan, som inte har några synpunkter.

Skälen för regeringens förslag

Den 1 januari 2026 trädde den nya lagen (2025:1053) om verkställighet av fängelsestraff med elektronisk övervakning i kraft (prop. 2024/25:202, bet. 2025/26:JuU7, rskr. 2025/26:31). I ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till den nya lagen anges bl.a. att den samtidigt upphävda lagen (1994:451) om intensivövervakning med elektronisk kontroll fortfarande gäller för verkställighet av fängelsestraff som beslutats före ikraftträdandet.

I samma lagstiftningsärende genomfördes en följdändring i 7 kap. 2 § socialförsäkringsbalken om vilka som är försäkrade för statligt personskadeskydd. Av paragrafens sjätte punkt i dess lydelse före den 1 januari 2026 följde att den som utför oavlönat arbete enligt en föreskrift som har meddelats med stöd av 8 § första stycket 2 i den nu upphävda lagen om intensivövervakning med elektronisk kontroll omfattas av den försäkringen. Följdändringen innebär att det i stället är den som utför oavlönat arbete enligt en föreskrift som har meddelats med stöd av motsvarande bestämmelse i den nya lagen om verkställighet av fängelsestraff med elektronisk övervakning (2 kap. 5 § första stycket 2) som omfattas av försäkringen.

Ändringen i socialförsäkringsbalken trädde i kraft den 1 januari 2026 utan övergångsbestämmelser. Detta får till följd att den som utför arbete enligt en föreskrift som har meddelats med stöd av den upphävda lagen om intensivövervakning med elektronisk kontroll inte längre omfattas av det statliga personskadeskyddet. Det finns ingenting i lagens förarbeten som antyder att en sådan konsekvens av lagändringarna var avsedd (jfr prop. 2024/25:202 s. 54). Enligt regeringens mening måste rimligen den som utför oavlönat arbete inom ramen för verkställighet på fängelse med elektronisk övervakning oförändrat omfattas av det statliga personskadeskyddet även om arbetet utförs enligt en föreskrift som har meddelats en-

ligt den upphävda lagen. Det bör därmed införas en övergångsbestäm-
melse till den ändring av socialförsäkringsbalken som trädde i kraft
den 1 januari 2026 (SFS 2025:1055) genom vilken den äldre bestäm-
melsen i 7 kap. 2 § 6 socialförsäkringsbalken fortfarande gäller för den
som utför oavlönat arbete med stöd av den upphävda lagen.

Prop. 2025/26:117

6 Rättelse i socialförsäkringsbalken

Regeringens förslag

Bestämmelsen i 13 kap. 25 § första stycket socialförsäkringsbalken ska
rättas på så sätt att det där införs en hänvisning till 13 kap. 24 a § samma
balk. I 13 kap. 25 § andra stycket socialförsäkringsbalken ska hänvis-
ningen till 13 kap. 24 a § samma balk tas bort.

Utkast till lagförslag

Ett utkast till lagförslag har beretts under hand med Försäkringskassan,
som inte har några synpunkter.

Skälen för regeringens förslag

Den 1 januari 2026 infördes en rätt till tillfällig föräldrapenning för
föräldrar till barn som inte har fyllt 18 år om föräldern behöver avstå från
förvärvsarbete i samband med deltagande i utredning av barnets behov av
skydd eller stöd enligt socialtjänstlagen (2025:400) eller i en förhands-
bedömning av om en sådan utredning ska inledas (prop. 2025/26:1
utg.omr. 12, bet. 2025/26:SfU3, rskr. 2025/26:108). I fråga om barn som
inte har fyllt 12 år regleras detta i 13 kap. 20 § socialförsäkringsbalken,
förkortad SFB. I fråga om barn som har fyllt 12 men inte 18 år regleras
samma fråga i 13 kap. 24 a § SFB.

I samma lagstiftningsärende lämnade regeringen förslag om vad som ska
gälla i fråga om förmånstiden för tillfällig föräldrapenning i de aktuella
situationerna. I propositionen föreslog regeringen att samma bestämmelser
om förmånstid ska gälla i fråga om tillfällig föräldrapenning för barn som
har fyllt 12 men inte 18 år som i fråga om tillfällig föräldrapenning för
barn som inte har fyllt 12 år (prop. 2025/26:1 utg.omr. 12 avsnitt 3.10.3
s. 56). Det betyder att även när det gäller barn som har fyllt 12 men inte
18 år ska tillfällig föräldrapenning i de aktuella situationerna omfattas av
den högsta förmånstiden om 120 dagar per barn och år (jfr 13 kap. 21 §
SFB). Detta har dock inte kommit uttryck i de aktuella bestämmel-
selserna (13 kap. 25 § SFB). För att regleringen ska motsvara regeringens
förslag i den propositionen ska det i 13 kap. 25 § första stycket SFB
hänvisas till 13 kap. 24 a § samma balk. Vidare är hänvisningen till
13 kap. 24 a § SFB i 13 kap. 25 § andra stycket samma balk överflöd-
ig och bör tas bort. I den bestämmelsen är det hänvisningen till 13 kap. 20 §
SFB, som finns sedan tidigare, som medför att tillfällig föräldrapenning

Prop. 2025/26:117 även för de aktuella situationerna omfattas av förmånstiden om högst 120 dagar per barn och år i fråga om barn som har fyllt 12 men inte 18 år.

7 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

7.1 Borttagandet av kravet på anmälan före ansökan om föräldrapenning

Regeringens förslag

Lagändringen ska träda i kraft den 1 juli 2026.

Regeringens bedömning

Några övergångsbestämmelser behövs inte.

Promemorians förslag

Förslaget i promemorian stämmer överens med regeringens.

Remissinstanserna

Försäkringskassan anser att förslaget bör träda i kraft så snart som möjligt, men att besked om ändringarna måste ges i förväg för att det ska vara möjligt att vidta de förberedande åtgärder som krävs för att ändringarna ska kunna tillämpas vid föreslaget ikraftträdandedatum.

Skälen för regeringens förslag och bedömning

Regeringen anser, liksom *Försäkringskassan*, att förslaget i avsnitt 4 om att ta bort kravet på anmälan för att föräldrapenning ska få lämnas bör träda i kraft så snart som möjligt. Det är angeläget att det görs regeländringar som förenklar och underlättar för föräldrar att ansöka om föräldrapenning och effektiviserar Försäkringskassans administration. Försäkringskassan framför att myndigheten behöver tid för att ändra it-system kopplade till handläggning av föräldrapenning och att det arbetet kräver ett antal månaders förberedelsestid. För att tillgodose behoven av myndighetens förberedelsearbete bedömer regeringen att den 1 juli 2026 är den tidigaste tidpunkt som författningsändringarna kan träda i kraft.

Enligt regeringens bedömning behövs inte några övergångsbestämmelser till den föreslagna lagändringen.

7.2 Ändringen för att bevara försäkringsskyddet för vissa personer och rättelsen i socialförsäkringsbalken Prop. 2025/26:117

Regeringens förslag

Lagändringarna ska träda i kraft den 31 maj 2026 men tillämpas för tid fr.o.m. den 1 januari 2026.

Regeringens bedömning

Några övergångsbestämmelser behövs inte.

Utkast till lagförslag

Utkast till lagförslag har beretts under hand med Försäkringskassan, som inte har några synpunkter.

Skälen för regeringens förslag och bedömning

Grunden för ändringen som föreslås i avsnitt 5 är att det även efter den 31 december 2025 kan förekomma att personer utför oavlönat arbete inom ramen för verkställighet på fängelse med elektronisk övervakning enligt den upphävda lagen (1994:451) om intensivövervakning med elektronisk kontroll. Avsikten är att dessa personer även fortsättningsvis ska omfattas av det statliga personskadeskyddet. Tillfällig föräldrapenning i de situationer som berörs av rättelsen i avsnitt 6 kan lämnas sedan den 1 januari 2026. Det är i båda dessa fall angeläget att de föreslagna ändringarna träder i kraft så snart som möjligt. Med hänsyn till de återstående stegen i lagstiftningsprocessen bedöms denna tidpunkt vara den 31 maj 2026.

För att undvika att den som utför oavlönat arbete med stöd av den upphävda lagen faller utanför det statliga personskadeskyddet fr.o.m. den 1 januari t.o.m. den 30 maj 2026 bör den nya övergångsbestämmelsen tillämpas retroaktivt för tid fr.o.m. den 1 januari 2026. Detsamma gäller i fråga om ändringen i 13 kap. 25 § socialförsäkringsbalken, för att det inte ska råda någon osäkerhet kring vad som gäller för beräkning av förmånstiden för tillfällig föräldrapenning för perioden den 1 januari–30 maj 2026.

Regeringen bedömer att det inte behövs några övergångsbestämmelser till de föreslagna lagändringarna.

8 Konsekvenser

8.1 Ekonomiska konsekvenser för staten

Slopandet av kravet på anmälan före ansökan om föräldrapenning bedöms inte påverka utgifterna för föräldraförsäkringen.

I promemorian beskrivs att avskaffandet av anmälningsskyldigheten för föräldrapenning innebär att Försäkringskassan beräknas få vissa kostnader för justeringar av it-system och andra förberedande åtgärder på totalt ca 3,5 miljoner kronor. *Försäkringskassan* framför att i den beräkningen, som bygger på uppgifter som myndigheten har lämnat, saknas kostnader för nödvändiga förändringar inom myndighetens e-tjänster och när hänsyn tas till dessa kostnader uppgår den totala kostnaden till 4 miljoner kronor. Regeringen bedömer att ett slopande av kravet kan underlätta administrationen för Försäkringskassan, eftersom avsaknad av anmälan i vissa fall behöver utredas i dag. Föräldrar kommer i och med förslaget inte att behöva kontakta Försäkringskassan med frågor eller synpunkter på dagens anmälningsskyldighet. Försäkringskassan uppskattar att kostnaderna för administrationen kan komma att minska med 900 000 kronor per år med förslaget. Regeringen bedömer att de införandekostnader som följer av ett avskaffande kan tas inom myndighetens befintliga ekonomiska ramar.

Förslaget om slopat krav på anmälan före ansökan om föräldrapenning bedöms inte påverka utgifterna för de allmänna förvaltningsdomstolarna.

Den ändring som föreslås med anledning av upphävandet av lagen om intensivövervakning med elektronisk kontroll bedöms föranleda marginella ekonomiska konsekvenser för utgifterna i personskadeskyddet och bedöms därför rymmas inom befintliga medel.

Den föreslagna rättelsen i 13 kap. 25 § socialförsäkringsbalken innebär inte några ytterligare konsekvenser än de som beskrivs i budgetpropositionen för 2026 (prop. 2025/26:1 utg.omr. 12 avsnitt 3.10.6).

8.2 Konsekvenser för enskilda

Under 2025 var det ca 475 800 kvinnor och 400 900 män som använde föräldrapenning. Med nuvarande regler ska en anmälan göras innan det görs en ansökan om föräldrapenning. Eftersom föräldrapenning kan användas under lång tid, fram till dess att barnet fyller 12 år, och föräldrar dessutom kan få flera barn, så kan en förälder behöva göra ett stort antal anmälningar om föräldrapenning innan rätten till föräldrapenning upphör. Regeringen bedömer att förslaget om att avskaffa kravet på anmälan för föräldrapenning underlättar och förenklar för föräldrar som ska planera sin föräldraledighet och ansöka om föräldrapenning. Förslaget har därmed positiva effekter för såväl kvinnor som män. Förslaget innebär inte några ekonomiska konsekvenser för hushållen och har inte några effekter på de jämställdhetspolitiska målen.

Förslaget om att avskaffa kravet på anmälan före ansökan om föräldrapenning bedöms inte heller ha några konsekvenser för barn.

8.3 Konsekvenser för arbetsgivare och företag

Regeringen bedömer att förslaget om att avskaffa kravet på anmälan för föräldrapenning inte får några konsekvenser för arbetsgivare eller företag, oavsett arbetsmarknadssektor. *Svenskt Näringsliv* anser att slopad anmälningsplikt för föräldrapenning kan försvåra arbetsgivares kontrollmöjligheter.

heter. En bedömning av förslaget påverkan utifrån ett informations- och kontrollperspektiv finns i avsnitt 4.1. Förslaget bedöms inte få några konsekvenser för små eller stora företag. Kravet att anmäla den planerade föräldraledigheten till arbetsgivaren i normalfallet minst två månader före ledighetens början enligt 13 § föräldraledighetslagen (1995:584) kvarstår.

Prop. 2025/26:117

8.4 Övriga konsekvenser

Förslaget om att avskaffa kravet på anmälan före ansökan om föräldrapenning bedöms vara förenligt med EU-rätten och övrig internationell rätt.

Förslaget bedöms vidare inte få några konsekvenser för den kommunala självstyrelsen.

Sammanfattning av promemorian Åtgärder för att förhindra felaktiga utbetalningar inom socialförsäkringen och förenklad administration inom föräldrapenningen i relevanta delar

I promemorian föreslås bl.a. att anmälningsskyldigheten för föräldrapenning ska avskaffas. Föräldrapenning får i dag inte lämnas för tid innan föräldern har gjort en anmälan till Försäkringskassan. Den som vill begära föräldrapenning ska efter anmälan skriftligen ansöka om föräldrapenning (110 kap. 4 § socialförsäkringsbalken).

Försäkringskassan har i svar på ett regeringsuppdrag lämnat in förslag om att anmälningsskyldigheten ska tas bort (Rapport – Förslag till mindre regeländringar som kan minska felaktiga utbetalningar, göra det enklare för enskilda att göra rätt och effektivisera handläggningen inom socialförsäkringen, dnr S2025/00145).

Försäkringskassan motiverar förslaget med att anmälan om föräldrapenning inte längre fyller någon funktion för myndigheten. Det är först när ansökan om föräldrapenning inkommer som Försäkringskassan kan genomföra kontrollåtgärder och bedöma om ytterligare underlag krävs för att kunna bedöma rätten till ersättning.

Försäkringskassan framför även att föräldrar upplever förfarandet med krav på att först anmäla och sedan krav på att ansöka som krångligt och att myndigheten får många frågor och klagomål när det gäller kravet på anmälan. Enligt Försäkringskassan upplevs kravet som ett onödigt moment som bidrar till en mer komplicerad försäkring.

Det föreslås att lagändringarna ska träda i kraft den 1 juli 2026.

Förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken

Härigenom föreskrivs i fråga om socialförsäkringsbalken¹

dels att 11 kap. 12 § ska upphöra att gälla,

dels att rubriken närmast före 11 kap. 12 § ska utgå.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2026.

¹ Senaste lydelse av 11 kap. 12 § 2018:1628.

Förteckning över remissinstanserna

Efter remiss har yttranden kommit in från Allmänna ombudet för socialförsäkringen, Arbetsförmedlingen, Arbetsgivarverket, Barnombudsmannen, Brottsförebyggande rådet, Centrala studiestödsnämnden, Diskrimineringsombudsmannen, Domstolsverket, Ekonomistyrningsverket, Försvarsmakten, Försäkringskassan, Förvaltningsrätten i Falun, Förvaltningsrätten i Göteborg, Förvaltningsrätten i Jönköping, Förvaltningsrätten i Malmö, Inspektionen för socialförsäkringen, Justitiekanslern, Jämställdhetsmyndigheten, Kammarrätten i Göteborg, Kammarrätten i Stockholm, Kronofogdemyndigheten, Landsorganisationen i Sverige (LO), Mittuniversitetet, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Pensionsmyndigheten, Riksdagens ombudsmän (JO), Skatteverket, Socialstyrelsen, Svenskt Näringsliv, Sveriges advokatsamfund, Sveriges akademikers centralorganisation (Saco), Sveriges Kommuner och Regioner (SKR), Tjänstemännens centralorganisation (TCO) och Utbetalningsmyndigheten.

Därutöver har yttrande kommit in från Verdandi.

Följande remissinstanser har inte svarat eller har angett att de avstår från att lämna några synpunkter: Anhörigas riksförbund, DHR – Delaktighet, Handlingskraft, Rörelsefrihet, Funktionsrätt Sverige, Förhandlings- och samverkansrådet PTK, Hörselskadades riksförbund, Institutet för mänskliga rättigheter, LO-TCO Rättsskydd, Malmö universitet, Maskrosbarn, NSPH – Nationell Samverkan för Psykisk Hälsa, Nuft – Nätverket Unga för tillgänglighet, Riksrevisionen, Rädda Barnen, Stockholms Stadsmission, Synskadades Riksförbund och Totalförsvarets plikt- och prövningsverk.

Socialdepartementet

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 5 februari 2026

Närvarande: statsminister Kristersson, ordförande, och statsråden Busch, Edholm, Waltersson Grönvall, Jonson, Forssmed, Tenje, Forssell, Slottnér, Wykman, Malmer Stenergård, Kullgren, Liljestränd, Carlson, Pourmokhtari, Rosencrantz, Larsson, Britz, Mohamsson

Föredragande: statsrådet Tenje

Regeringen beslutar proposition Ett slopat krav på anmälan före ansökan om föräldrapenning